

Intern 24 timers skriftlig prøve

Prøvefag: Psykologi

Hold: V06A

Prøvenr. 314

Disposition:

Indledning:	1
Hvad er selvforvaltning:	1
Maslows behovspyramide:	2
Daniel Stern:	2
Maslows og Sterns teorier:	3
Det kompetente barn:	3
Børns selvforvaltning:	4
Mål eller middel?:	5
Konklusion:	5
Litteraturliste:	7

Prøvedato: 02-07-2008

Jeg har valgt:

SÆT KRYDS

Opgave nr. 1:

Opgave nr. 2:

Opgave nr. 3:

X

Indledning:

Jeg har valgt opgave 3, som er en artikelopgave. Opgaven lyder som følgende: Børns selvforvaltning – mål eller middel? Jeg har valgt denne opgave, da jeg synes børns selvforvaltning er et spændende emne, som der er meget delte meninger om.

Da samfundsudviklingen går i retningen af større krav til selvstændighed og krav om større ansvar, er børns selvforvaltning et emne, som ofte kommer frem i medierne. Derfor mener jeg, at det er et spørgsmål, som er vigtigt at tage stilling til som kommende pædagog. Da mange børn i dag tilbringer en stor del af deres tid i institutioner, er det pædagoger og lærere, der udfylder den største del af børnenes voksenkontakt i hverdagen. Derfor er det både vigtigt og nødvendigt, at pædagoger og lærere sætter sig ind i barnets udvikling og behov - både generelt og i forhold til det enkelte barn.

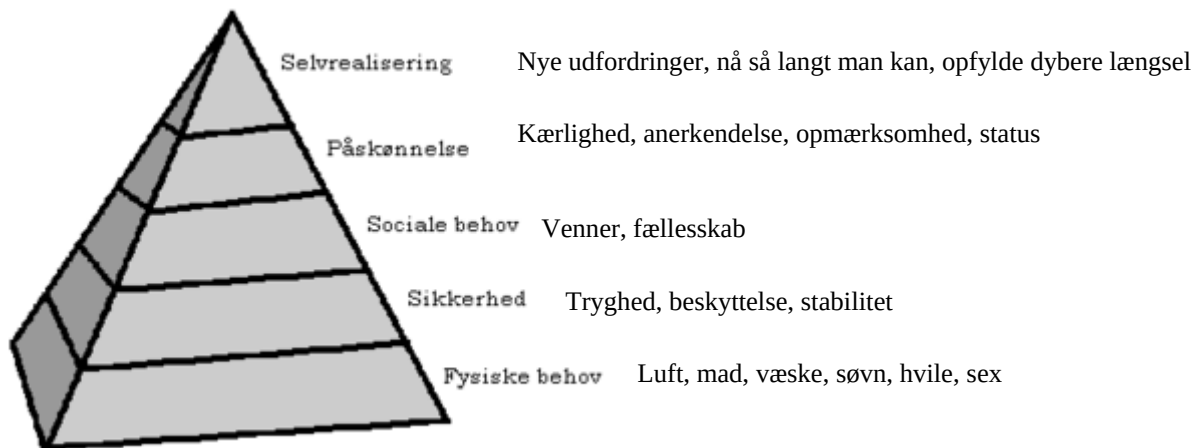
På denne baggrund vil jeg med udgangspunkt i artiklen og analyse af Maslows behovspyramide og Daniel Sterns udviklingsteori vurdere, om børns selvforvaltning er mål eller middel. Jeg vil kort beskrive, hvad det kompetente barn indebærer, og derudover vil jeg komme ind på, hvad man forstår ved selvforvaltning, og hvordan jeg mener, at man som pædagog skal forholde sig til dette emne. Til sidst vil jeg konkludere på det skrevne.

Hvad er selvforvaltning:

”personens vilje og evne til at skabe sit eget liv og øve indflydelse på sine livsomstændigheder i et ansvarligt og solidarisk samarbejde med andre ligeværdige personer i et demokratisk samfund; kræver bl.a. at personen udvikler evnen til at kunne elske sig selv, evnen til at kunne elske andre og evnen til at være en ”hel person” dette sker bl.a. ved at personen får mulighed for at udvikle alsidige virksomheder, at være eksperimenterende og skabende, at udvikle situationsbevidsthed dvs. at personen kan se såvel muligheder som begrænsninger i livet sammen med andre mennesker og samtidig kunne handle uden angst og dogmatik og at få erfaringer med selvforvaltning dvs. mulighed for at opstille egne mål for udvikling sammen med andre for konkret at blive medskabere af sit eget liv.”¹

¹ Hansen, Mogens., m.fl.: Psykologisk – pædagogisk ordbog, 2006:415

Maslows behovspyramide:

2

Maslow anser disse behov for at være de væsentligste for mennesket, da de er drivkraften for det enkelte menneskes udvikling. Hans påstand er, at behovene må opfyldes nedefra i pyramiden. Man må altså have dækket behovet for mad, vand, varme osv., før man kan gå i gang med at dække behovet for fysisk og social sikkerhed.³

Daniel Stern:

Daniel Stern er udviklingspsykolog og har lavet sin egen udviklingspsykologiske model. Stern mener, at børn fra fødslen er kompetente individer, som kan indgå i relationer med andre. Han inddeler udviklingen i 5 domæner, som alle bliver ved med at vokse og eksistere sammen. Dvs. de videreudvikles samtidig med, at nye kommer til.

De 5 domæner:

Det gryende selvforfølelse, 0-2 måneder (følelsernes verden):

Barnet ser, hører og føler lige fra fødsel. Barnet opfatter sine oplevelser som mere og mere organiserede og ikke bare som en række usammenhængende oplevelser. Dog foregår dette stadig ubevidst.

Oplevelsen af et kerneselv 2-6 måneder (den nære sociale verden):

Barnet er klar over, at det er adskilt fra moderen og begynder at opleve sig selv som et fysisk selv. Dette ligger dog stadig udenfor bevidstheden. Barnet har sin egen vilje til at påvirke sin omverden.

² http://da.wikipedia.org/wiki/Maslows_behovspyramide

³ Jerlang, Espen(red.): Udviklingspsykologiske teorier, 2005:244-247

Oplevelse af intersubjektivitet, 7-15 måneder (sindlandskabernes verden):

Barnet er nu klar over, at der er andre, der besidder følelser, motiver og intentioner, som det ikke umiddelbart kan påvirke. Barnet udvikler blandt andet evnen til at tillægge andre følelsestilstande og motiver.

Oplevelse af det verbale selv, 18-30 måneder (ordenes verden):

Gennem sproget struktureres oplevelserne. Barnet kan tale om begivenheder i fortid og fremtid, det kan lege og associere med sproget. Her begynder barnets evne til at reflektere over sig selv at dukke op. Dermed oplever barnet også, at viden kan omsættes til kommunikation. Der kan dog opstå en fremmedgørelse mellem selvoplevelsen og samværet, da tanke og følelse ikke altid følges ad.

Oplevelsen af det fortællende jeg, 3-4 år (historiernes verden):

Med sproget får barnet evnen til at fortælle sin livshistorie. Det kan give beskrivelser af sig selv, og det kan gengive erfaringer og oplevelser i form af fortællinger og historier. Stern mener, at historierne har en væsentlig funktion i identitetsdannelsen. Historien er ikke det samme som sandheden, men at søge mening ved at forbinde enkeltdele til helhed. At digte og fortælle historier er en færdighed, som blandt andet hjælper os til at finde forklaringer på, hvad der sker med os selv og i verdenen omkring os.⁴

Maslows og Sterns teorier:

Hvis man holder de 2 teorier op imod hinanden, kan man se, at trinene i Maslows behovspyramide svarer meget godt til Sterns 5 udviklingsdomæner. Dette giver et indblik i, hvornår i barnets udvikling de forskellige behov begynder at gøre sig gældende. Desuden påpeger Stern, at alle domænerne er aktive gennem hele livet, ligesom tilfredsstillelsen af samtlige behov i Maslows pyramide er en forudsætning for udviklingen af det, man kan kalde "det hele menneske" og dermed også gælder hele livet, selvom både behov og domæner ændrer karakter gennem tid. F.eks. får barnet tilfredsstillet behovet for at udtrykke sig selv (5.trin i pyramiden) gennem historiefortælling (5.domæne - oplevelsen af det fortællende jeg).

Det kompetente barn:

Blandt andet Sterns udviklingsteori har medvirket til, at man i dag ved, at nyfødte børn kan meget mere, end man tidligere troede, og ofte omtales barnet af i dag som det kompetente barn. Det skal dog ikke forstås sådan, at det lille barn kan alting selv. Det er mange år om at lære at klare sig selv og udvikle de kompetencer, der skal til for at kunne begå sig i

⁴ Jerlang, Espen(red.): Udviklingspsykologiske teorier, 2005:377-405

samfundet. Mennesket fødes i modsætning til dyrene med en ufærdig hjerne, hvis udvikling er styret af et genetisk program, og derfor ikke kan forceres. Desuden påvirkes hjernen af miljømæssige faktorer som f.eks. kost, udfoldelsesmuligheder og medmenneskelige kontakt. Hjernens udvikling har betydning for, hvornår barnet udvikler færdigheder på forskellige områder. På denne baggrund ”skaber” barnet sig selv færdigt, der hvor det skal leve, og gennem de erfaringer som det gør sig.⁵

Børns selvforvaltning:

Dorte Damm skriver i den udleverede artikel børns selvforvaltning – mål eller middel?, at det i dag er almindeligt accepteret, at børn har medfødte kompetencer fra fødslen, som gør dem til aktive deltagere i forhold til omverden, men da samfundet stiller stadig større krav til selvstændig, kreativitet og fleksibilitet, har det medført større forventninger til barnets evner til at kunne organisere og planlægge i en tidlig alder.⁶

Selvom Sterns teorier understreger, at børn fødes som kompetente individer, lægger han dog stor vægt på, at det er gennem samvær og kommunikation med den voksne, at barnet får mulighed for at udnytte sine ressourcer, og at barnet derved aktivt deltager i sin egen udviklingsproces.⁷

Dorte Damm påpeger, at når omverdenens forventninger og krav til ”det normale barn” konstant overstiger barnets evner, medfører det, at ganske almindelige børn kommer til at fremstå som unormale og i værste fald behandlingskrævende. Samtidig er der en risiko for, at børn med lette vanskeligheder, som med den rette støtte kunne løses indenfor normalområdet, får stadig flere nederlag og kan ende med at blive psykiske syge. Dorte Damm frygter, at det store fokus på børns selvforvaltning bliver et pædagogisk middel i stedet for et langsigtet mål med hensyn til selvstændighed.⁸

Som beskrevet ovenfor i afsnittet det kompetente barn om hjernens udvikling beskriver Dorte Damm også, at forskning inden for neuropsykologien har bevist, at tænkning, der omhandler vurderinger, ønsker, værdier og antagelser, er afhængig af udvikling af bestemte områder i hjernen, der dels udvikles sent og i individuel hastighed, hvilket medfører, at de hos nogle først er færdigudviklede i starten af 20’erne. Desuden ved man i dag, at drenges hjerner udvikles langsommere end pigers.

⁵ Müller, Grethe Kragh: Ka’ selv – vil selv, 2003:50-70

⁶ Damm, Dorte: Børns selvforvaltning – mål eller middel?, 1999:24-31

⁷ Jerlang, Espen(red.): Udviklingspsykologiske teorier, 2005:378-410

⁸ Damm, Dorte: Børns selvforvaltning – mål eller middel?, 1999:24-31

Dorte Damm beskriver også udviklingen af social kompetence som et problemområde i forbindelse med børns selvforvaltning. For hvis man prioriterer, at barnet gør, hvad det har lyst til her og nu, vil indlæring af sociale regler og normer få en lavere prioritet, og det er vigtigt, at børn lærer, at fællesskabet i mange sammenhænge er vigtigere, end hvad det enkelte barn har lyst til lige nu.⁹

Dette synspunkt underbygges også af Maslows behovspyramide, da man ifølge hans teori ikke kan opfylde behovene på 4. og 5. trin, før de sociale behov på 3. trin er opfyldt.¹⁰

Mål eller middel?:

Efter at have beskæftiget mig med artiklen børns selvforvaltning – mål eller middel?, Maslows behovspyramide og Sterns udviklingsteori er jeg overbevist om, at børns selvforvaltning aldrig må være et pædagogisk middel, da man ved at stille krav til børn, som de hverken fysisk eller psykisk kan opfylde, kun opnår at udskille helt normale børn som problembørn, hvilket bestemt ikke kan gavne nogen. Derimod mener jeg ligesom Dorte Damm, at selvforvaltning er det langsigtede mål for børns udvikling, og at de har brug for støtte for at nå dette mål.

Der er ingen tvivl om, at det moderne samfund stiller større og større krav om selvforvaltning, ligesom forældre pga. deres stressede hverdag ofte også er tilbøjelige til at stille store krav til børnenes selvstændighed, men for at nå dette mål, må man sætte passende delmål op som svarer til barnets udvikling, og her mener jeg som kommende pædagog, at det er vigtigt at have kendskab til de forskellige udviklingsteorier, så man derved kan sætte differentierede og rimelige mål for barnet.

For at barnet kan udvikle evner til at beherske selvforvaltning, er det nødvendigt, at der stilles krav til barnet, og ved at tage udgangspunkt i udviklingsteorierne sikrer man, at barnet får rimelige udfordringer.

Konklusion:

Jeg mener, at det som kommende pædagog er meget vigtigt, at man sætter sig ind i, hvad børns selvforvaltning indebærer og tager stilling til, om det skal være målet eller midlet. Ved at beskæftige mig med denne opgave er det blevet klart for mig, at min holdning er, at børns selvforvaltning kun kan være et langsigtet mål, som man kun kan opnå på baggrund af de forskellige udviklingsteorier

⁹ Damm, Dorte: Børns selvforvaltning – mål eller middel?, 1999:24-31

¹⁰ Jerlang, Espen(red.): Udviklingspsykologiske teorier, 2005:244-247

Ligeledes mener jeg, at det er vigtigt, at man står inde for sine egne holdninger og værdier, så man på den måde kan videreføre det til den enkelte bruger og på den måde respektere det enkelte individ, som han eller hun er.

Litteraturliste:

Bøger:

Hansen, Mogens., m.fl.: Psykologisk – pædagogisk ordbog -
København: Hans Reitzels forlag, 2006, 15. udgave, 520 sider – side 415

Jerlang, Espen (red.): Udviklingspsykologiske teorier: en introduktion –
København: Hans Reitzels forlag, 2005, 3.udgave, 436 sider – side 244-247, 378-410

Müller, Grethe Kragh: Ka' selv – vil selv – men du må hjælpe mig! –
U.st.: Aschehoug Dansk Forlag A/S, 2003, 318 sider – side 50-70

Artikel:

Damm, Dorte: Børns selvforvaltning – mål eller middel?
Vera no.8, juni 1999 – Det normale I det unormale